

HAZİRAN 2016 VE ÖNCESİ TARİH BASKILI ÇEVRE SORUNLARI VE POLİTİKALARI DERS KİTABINA İLİŞKİN DÜZELTME CETVELİ

1- 1. Ünite, 7. Sayfa “ÇEVRE SORUNLARININ ORTAYA ÇIKIŞI” başlığı altında yer alan madde metinden sonra aşağıdaki başlık ve açıklaması eklenmiştir.

Tarihsel Arka Plan: Chadwick'den Leopold'a Ekosistem, Sağlık ve İnsan

İnsan ve doğa ilişkilerindeki değişim, bir anlamda uygarlık tarihini de şekillendiren bir süreç olmuştur. Toplayıcılık, Avcılık ve Tarım... Bu olgular yüzyıllar süren değişim ve gelişimleri de beraberinde getirmiştir. Bir anlamda, “insan eliyle gerçekleşen” değişimler olarak adlandırılacak süreçler ortaya çıkmış ve buna bağlı olarak tüm dünya değişmiştir. 100.000 yıl önce insanlar ilk kez doğanın dışına çıkıp, doğaya karşı cephe alma ya da doğaya “egemen olma” çabası içine girmişler. Ve bugün aşına olduğumuz çıkar hesaplarıyla benzerliği olmasa bile, doğal hayata zarar vermeye başlamışlardır. Örneğin, Milattan Önce (MÖ) 2000'li yıllarda dünya nüfusu 10 milyon civarındaydı, Milattan Sonra (MS) 1700'lu yıllara gelindiğinde ise nüfus birdenbire 600 milyona ulaşmıştı. Bu durum doğal varlıkların kullanımını, tüketilmesini ve yok edilmesini de beraberinde getirmiştir.

Bugün, Dünyamızın nüfusu 7 milyardan biraz fazla ve her gün 220.000 kişi bu nüfusa katılıyor. Ve en kötüsü enerjiyi hiç olmadığı kadar büyük bir açgözlülükle tüketiyoruz. Yalnızca 20.yüzyılda enerji tüketimi 16 kat arttı.

Bu noktada, uygarlık ve insanlık tarihinde iki kırılma ya da eşikten söz edebiliriz: Birincisi, toplayıcılık ve avcılıktan tarımsal üretime geçiş ve yerleşik toplum düzeninin oluşmasıdır. Tarım Devrimi olarak tanımlanan bu dönemde ateşin kullanımı ve basit aletlerin yapımı ve kullanımı öne çıkmıştır. Bu sürecin sonunda ise, birçok bölgede doğal yeşilliğin yerini ekili alanlar almıştır.

Tarihteki ikinci önemli eşik ise Sanayi Devrimidir. Sanayi Devrimi, uygarlık ve insanlık tarihinde yeni bir evre olarak tanımlanır. Tarımsal üretimin bir ileri evresi olan makineleşme ve doğal kaynakların kullanılması ile enerji yoğun teknolojilerin ortaya çıkışı, siyasal, toplumsal ve ekonomik yönleri olan birçok değişimi tetikleyen önemli bir olgu olmuştur. Bu dönemin belirgin özelliği makineleşme ve tarımdan kopuş olmakla beraber, yeni yerleşim alanlarında görülen sağlıksız koşullar ve sorunlar da temel çelişkileri derinleştirmiştir. Emek ve Sermaye kavramları ortaya çıkarken, toplu üretim ve toplu tüketim mekanları olarak adlandırılacak, nüfus birikiminin şekillendirdiği kentler oluşmaya başlamıştır.

“Kalabalıklaşan kentlerde yan yana bitişik evler birbirinin arka duvarı ortak olacak biçimde veya büyük bir fabrika binasına ya da diğer binalara doğrudan dayanacak biçimde yapılıyordu. Genellikle her katta bir oda olacak biçimde iki katlı olarak yapılıyor ve bir konut çok sayıda kişiyi barındırıyordu. Evlerin iki ya da üç duvarı diğer konutlarla paylaşıldığından havalandırma ve aydınlatma hemen hemen hiç yok gibiydi...” (Temel ve diğerleri, 2008).

Sanayileşme ve kent adı verilen yeni yerleşim alanlarında yoğunlaşan nüfus, beraberinde ortaya çıkan sağlık ve çevre sorunları, doğal olarak bu alana yönelik ilgiyi, teknik ve sosyolojik araştırmaları gündeme getirmiştir. Bu bağlamda, “Büyük Sanitasyon Uyanışı” olarak bilinen akım 1850'li yıllarda başlamıştır. Bu bilincin uyanmasında etkili olan iki kişi İngiltere'de Sör Edwin Chadwick ve Avusturya Macaristan İmparatorluğu'nda yaşayan Macar bilim insanı Ludwig Semmelweis olmuştur (Güler, 2008).

O dönemde kent koşullarının yarattığı halk sağlığı sorunlarının boyutu çok büyük, sonuçları da ağır olmuştur. İngiltere ve İskoçya'da bebek ölüm hızı 1000 canlı doğumda 150'nin üzerindeydi. 1830 yılında İngiltere'nin Bolton Kentinde, fabrika işçilerinin ortalama yaşam süresi sadece 17 yıldır. Bu sorun 1831 ve 1832 yıllarında ortaya çıkan ilk kolera salgınlarına kadar fark edilmemişti. Bu salgınlardan sonra hazırlanan raporlar sorunun boyutlarını ortaya çıkarmıştır.

Bu raporlardan en önemlisi 1842 yılında Edwin Chadwick tarafından hazırlanmıştır: Chadwick hava kirliliğinin bazı hastalıklara yol açtığını düşünüyordu. Kasabaların kirlenmesine yol açan etkenlerin ortadan kaldırılması gereği ile ilgili görüşlerinin doğru bir yaklaşım olmasına karşın vardığı sonuçlar çok geneldi. Büyük çaba göstermesine rağmen hastalıkların nedenlerini tam olarak açıklayamıyordu. Ancak, bu konuda yaptığı çalışmaları daha sonra yapılan birçok reforma öncülük etmiştir.

Chadwick, Florence Nightingale'e yazdığı mektuplarından birinde şöyle demektedir (Temel ve Diğerleri, 2008):

“...Bütün pis kokular hastalık göstergesidir. Hiçbir zaman kötü kokan bir evde yaşama... Ya o evi satın alma ya da kokunun geldiği yeri bul ve yok et. Ancak, hiç koku kalmayana kadar o evde yaşamayı düşünme. Kötü kokan bir ev hastalık kaynağıdır. Hiç koku olmaması ise hastalık olmayacağını göstermez. Bu tür kokular her zaman tehlike olduğunu gösterir. Şehirlerdeki en önemli hastalık kaynakları “açık ve çukur helalar, çöplükler ve gübreliklerdir. Bütün sokaklarını ve caddelerini asfaltla kaplamış, su kaynaklarını sağlamış, drenaj sistemlerini kurmuş şehirde bile çok fazla ölüm vardır. Bunun nedeni bu kentlerde yaşayanların atıklarının evlerin çevresinde birikmesine izin vermeleri, bu yolla toprağın kirlenmesidir. Bu korkunç kayıpları önlemenin tek yolu açık ve çukur helaların ortadan kaldırılması, tuvaletlerin yapılması ve uygun pis su atık boşaltım sistemlerinin kurulmasıdır.”

Bu çabaların sonucunda, halk sağlığı okulları kurulmaya başlamış, mühendislik ve mimarlık hizmetlerinin sivil alanlarda uygulama şansı bulması ile birlikte, bugün modern kentlerde genel olarak çözülmüş olan alt yapı sorunlarının giderilmesi yönünde önemli ve kalıcı adımlar atılmıştır. Ignaz Philip Semmelweis, Obsert Chadwick, Louis Pasteur ve John Snow gibi bilim insanlarının gayretleri ve sahadaki uygulamaları ile kolera ya da veba gibi salgın hastalıkların önüne geçilmiştir. Böylece, sağlıklı bir yaşam ortamı ve sağlıklı bir çevre için gerekli olan alt yapı ve hijyen koşullarının önemi anlaşılır olmuştur.

18. yüzyılın sonunda başlayan sanayi devrimi, insanoğlunun doğayla olan ilişkilerinde köklü bir değişimi de beraberinde getirmiştir. Sanayileşme-kentleşme süreçlerinin yarattığı yoğunlaşmış/artan çevre kirliliği sorunlarıyla tanımlanabilecek bu ilişki, 20. yüzyıla gelindiğinde artık küresel ölçekte bir çevresel ya da ekolojik krize dönüşmüştür.

Bugün artık bilinmektedir ki, sağlıklı bir yaşamın sürdürülmesi ancak sağlıklı bir çevre ile mümkündür.

Bu aşamada, çevre ve sağlık alanında çok önemli eserler ortaya koyan, bir çevre bilimciden söz etmek gerekir: Rachel Carson ve “Sessiz Bahar” (Carson, 1962/2004)...

“...Rachel Carson’un 1962’de ABD’de yayımlanan kitabı Sessiz Bahar çevre hareketleri için bir dönüm noktasıdır. Bir kitap insanın dünyada kendine verdiği rolün ve doğaya müdahalelerinin sonuçlarını insanlığa belki de ilk defa bu kadar çarpıcı, ama aynı zamanda açık ve bilimsel bir dille verebilmiştir. Sessiz Bahar’ın da aralarında bulunduğu irili ufaklı kıvılcımların 60’lı yıllar boyunca yakılmasının ardından 70’li yılların yeşil ve ekolojist hareketleri ve yerelden küresel düzeye dek genişleyen çevre mücadelesi gelmiştir. Bir yazar, biyolog ve ekoloji bilimcisi olan Rachel Carson, doğayı incelemiş ve II. Dünya Savaşı’ndan sonra kullanılmaya başlayan tarım ilaçları üzerine büyüyen kayguları Sessiz Bahar kitabıyla okurlarına sunmuştur. Sessiz Bahar bir; ortadan kalkan türlerden, kırları terk eden ve göç zamanları kasabalara uğramayan kuş sürülerinden, canlılığını yitirmiş göllerden söz eden bir cinayet romanı gibiydi. Sessiz Bahar’daki katil ise DDT ve türevleriydi.

Carson, bu kitapla sadece DDT’nin ABD’den başlayarak yasaklanmasını sağlamakla kalmamış, çevre hareketinin 20. Yüzyıl başlarındaki romantik ve korumacı yaklaşımını değiştirerek hareketi bir adım öteye taşımıştır (Karababa, 2014).

Rachel Carson’un doğa merkezli etik yaklaşımına katkı olabilecek yaklaşım ve çalışmaları, sadece çevre duyarlılığın gelişmesine katkı sunmamış, bununla birlikte “çevre ve halk sağlığı” alanında ekolojik bütünselliğe yaptığı vurgu bir anlamda Aldo Leopold’un “ekosistemin sınırlarını genişletelim” yaklaşımını tamamlamıştır.

1945 yıllarda düşündüğü gibi yaşamayı hedefleyen, “Bir Kum Yöresi Almancağı” isimli çalışması ile çevre bilimine son derece önemli bir katkı sunan Leopold, çevre felsefesi ve çevre etiği düşüncesinin temellerini atarken, ortaya koyduğu “toprak etiği” kavramı ile birlikte insanın sadece ekosistemin bir parçası olduğunu vurgulamıştır. Aldo Leopold, çorak bir kumul arazide, binlerce ağaçtan oluşan bir orman ekosisteminin yaratırken, doğal varlıklar üzerinde yaptığı gözlemler ve deneyler onu “yeni bir düşünce evrenine” yöneltmiş ve çalışmalarında ahlak normları üzerine bir kez daha düşünme gereğini vurgulamıştır. Bu yaklaşım, sağlık ve çevre koruma alanında doğa etiğinin oluşmasının yapı taşları olarak görülebilir.

Bu noktada, “Bir Kum Yöresi Almancağı” ve “Sessiz Bahar” isimli kitapların, o güne kadar var olan davranış ve üretim kalıplarının yanlışlığını ortaya koyması ve kapitalist kalkınma modelinin iflasını teşhir etmesi yanında, çevre ve sağlık alanında korumacı politikaların her alanda mücadele ederek şekilleneceğini ortaya koymaları açısından da son derece önemli eserler olduğunu belirtmek gerekir.

2- 1. Ünite, 8. Sayfaya aşağıdaki yan yazı eklenmiştir.

John Bellamy Foster ve Fred Magdoff, “Her Çevrecinin Kapitalizm Hakkında Bilmesi Gerekenler” isimli çalışmalarında küresel çevre sorunlarının bir ekolojik krize dönüşüğünün altını çizmektedirler.

3- 1. Ünite, 12. Sayfa 1. paragraftan önce aşağıdaki metin eklenmiştir.

Son olarak, 21. Taraflar Konferansı, 30 Kasım - 11 Aralık 2015 tarihleri arasında Fransa’nın Paris kentinde toplanmış ve bir zirve olarak adlandırılan bu konferansta “iklim” meselesine dair tarihsel önemi olan kararlar alınmıştır. Küresel ısınmanın en fazla 2 santigrat derecede, ama mümkünse 1.5 santigrat derecede sınırlandırılmasının karara bağlandığı “Paris Anlaşması” konferansın önemli sonuçlarından biridir. Bu belge, devletler ve hükümetler-arası örgütlerin gözünde bir “başarı öyküsü” olarak görülürken, iklim uzmanları ve sivil toplum temsilcileri ise bu iyimserliği genel olarak paylaşmıyor ve Paris Anlaşması’nda alınan kararların iyi-niyetli fakat uygulanabilirliği tartışmalı sembolik adımların ötesine geçemediğini dile getirmektedirler. Ülkelerin iyi niyetli çabalarına bağlı olan iklim değişikliği ile mücadele eylem planları ve politikaları yetersiz olmakla birlikte, yine de umutlu olmak için önemli nedenler var. 195 devletin en üst düzeyde temsil edildiği, 10 bini aşkın sivil toplum önderinin katıldığı, önemli hedef ve eşiklerin belirlendiği COP21’in önümüzdeki Taraflar Konferansları için çitayı yükselttiği ve küresel ekolojik krizinin çözümünde iklim değişikliği ile mücadelenin yadsınamaz bir gerçek olduğunu ortaya koymuştur.

4- 4. Ünite, 69. Sayfa; “Küresel Isınmanın Sonuçları” başlığı altında yer alan ilk paragraf 2. cümle aşağıdaki gibi düzenlenmiştir.

2014 yılında açıklanan sentez raporunda sera gazlarının antropojenik emisyonlarının gelmiş geçmiş en yüksek seviyelere ulaştığı, iklim sistemi üzerindeki insan etkisinin çok net olduğu ve gerçekleşen iklim değişikliğinin insanlığı ve doğal sistemleri yaygın olarak etkilemeye başladığı belirtilmektedir.

5- 4. Ünite, 72. Sayfa 5. paragraftan sonra aşağıdaki paragraf eklenmiştir.

22 Haziran 2012 Rio+20 Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Konferansında; 1992 Rio konferansından 20 yıl sonra sürdürülebilir kalkınma konusunda mutabakatı yinelemek, ekonomik, sosyal ve çevresel olarak sürdürülebilir geleceği, dünyamız, şimdiki ve gelecek nesil için desteklemek amacıyla en üst düzeyde katılım gerçekleşmiş ve “İstedığımız Gelecek” başlıklı Sonuç Bildirgesi kabul edilmiştir. İyi arazi yönetiminin ekonomik ve sosyal yönünün, özellikle ekonomik büyümeye, sürdürülebilir tarım ve gıda güvenliğine, yoksulluğun ortadan kaldırılmasına, kadınların güçlendirilmesine ve iklim değişimine sağladığı katkının farkına varıldığı bildirgede, arazi bozulumunu tersine çevirmek için acil bir eyleme ihtiyaç olduğu vurgulanmıştır.

6- 6. Ünite, 116. Sayfa ilk paragraf aşağıdaki gibi düzenlenmiştir.

Türkiye’de çevre alanında 1980’ler boyunca yaşanan ve günümüzde de süren kurumsal ve politik arayışların; 1990’ların ikinci yarısında cılız korumacılığa dönüştüğünü, 2000’li yıllarda ise yerini bir yandan AB Çevre Politikalarına uyum arayışına bir yandan da hızlı büyüme stratejilerinin yarattığı çevre sorunlarına bıraktığını söylemek mümkündür. Bu noktada, 1990’lı yıllarda derinleşmeye başlayan kentsel sorunlar, kirletilmiş kıyılar, Yatağan ve Gökova Santralleri’nin yapımı yönünde atılmış adımlar ve bazen yasalar yolu ile doğal varlıkların yok edilmesine dönük uygulamalar döneme damga vuran olaylar olmuştur.

7- 6. Ünite, 118. Sayfa ilk paragraftan sonra aşağıdaki paragraf eklenmiştir.

2014-2018 dönemini kapsayan Onuncu Kalkınma Planı, ülkemizin 2023 hedefleri doğrultusunda, toplumumuzu yüksek refah seviyesine ulaştırma yolunda önemli bir kilometre taşı olarak öngörülmüştür. Plan, küresel ekonomide geleceğe dönük risklerin ve belirsizliklerin sürdüğü, dünya ekonomisinde değişim ve dönüşümlerin yaşandığı, yeni dengelerin oluştuğu, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler arasında güç dengelerinin yeniden şekillendiği bir ortamda hazırlanmıştır. Onuncu Kalkınma Planı’nın özet bölümünde hedefler şu şekilde belirlenmiştir: “... istikrarlı ve kapsayıcı ekonomik büyümenin yanı sıra hukukun üstünlüğü, bilgi toplumu, uluslararası rekabet gücü, insani gelişmişlik, çevrenin korunması ve kaynakların sürdürülebilir kullanımı...” Planda, ülkemizin ekonomik ve sosyal kalkınma sürecinin bütüncül ve çok boyutlu bir bakış açısıyla ele alındığı dile getirilmekle birlikte, 2018 yılı itibarıyla, resmi veriler incelendiğinde, planda öngörülen hedeflere tümüyle ulaşamadığı görülmektedir. Çevre alanındaki sorunlar ve AB üyelik sürecinde yaşanan olumsuzluklar bu dönemin belirleyici olguları olarak değerlendirilebilir.

8- 6. Ünite, 121. Sayfa ilk paragraf çıkarılmış ve aşağıdaki metin eklenmiştir.

“Türkiye’nin İnsani Gelişme Endeksi ve Endeks Sıralamasının Analizi” isimli çalışmada Sırma Demir Şeker şu hususun üzerinde durmaktadır: “...Bir ülkede milli gelir artışının yüksek oluşu o ülkenin gelişmiş bir ülke olarak adlandırılabilmesi için yeterli değildir. Ekonomik açıdan kalkınmış birçok ülkede sosyal sorunların çözülemediğinin görülmesi; ekonomik büyüme ve insani gelişme arasındaki ilişkinin daha iyi kurulması gereğini ortaya çıkarmıştır. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı tarafından yayımlanan İnsani Gelişme Endeksi (İGE) insani gelişmeyi, gelirin yanı sıra eğitim ve sağlığa ilişkin göstergeleri de dikkate alarak ölçmeyi hedefleyen bir endekstir. Türkiye, ekonomik anlamda son yıllarda gösterdiği önemli ilerlemelere rağmen İGE sıralamasında gelire göre olan sıralamasından daha geridedir.” (Şeker, 2011)

Sonuç olarak, yıllar içerisinde yayınlanmış “Birleşmiş Milletler İnsani Gelişme Göstergelerinde” ülkemizin özellikle çevre politikaları, sağlık ve eğitim alanında ön sıralarda olmadığı görülebilir.

9- 6. Ünite, 122. Sayfa 5. paragraftan sonra aşağıdaki paragraflar eklenmiştir.

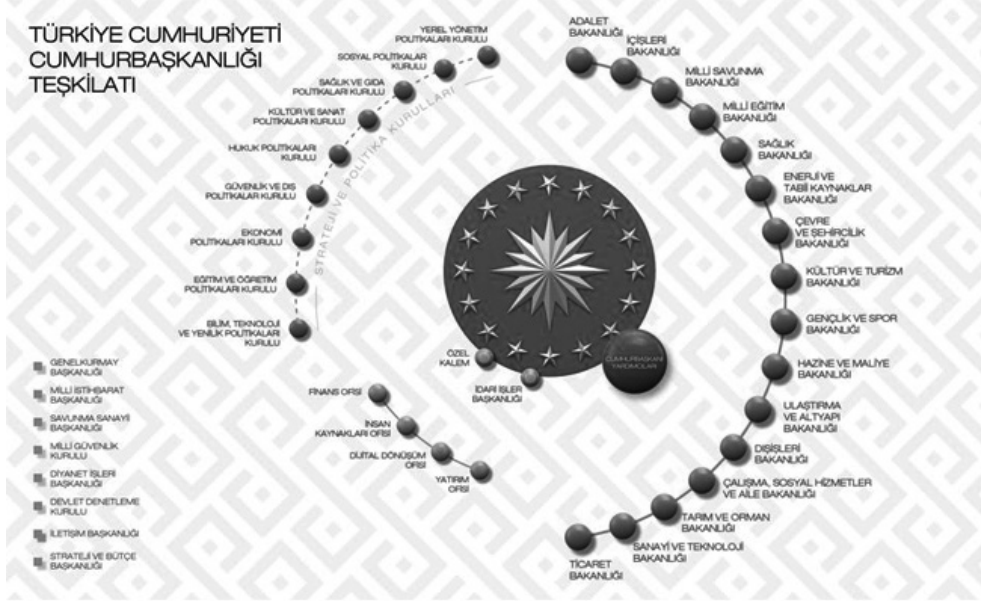
Dr. Nuran Talu’nun koordinasyonunda 2015 ve 2017 yılında yapılan iki proje ve araştırma bize Türkiye’de “çevre siyasetinin” durumu ve kapasitesi, yine bu bağlamda “sınırları” açısından önemli veriler sunmaktadır.

Küresel Denge Derneği, Tüketiciyi Koruma ve İklimi Koruma Derneği ile Yasama Derneği’nin birlikte hayata geçirdiği birinci araştırma, “İklim Değişikliği Politikasının Geliştirilmesi için Türkiye’de Parlatılmasının Rolünün Güçlendirilmesi Projesi” olmuş ve söz konusu çalışmayla, Türkiye Büyük Millet Meclisi başta olmak üzere yasama süreçlerinde kamunun rolü ve işlevi üzerinde durulmuştur.

Bir diğer araştırma ise, “Türkiye’de İklim Değişikliği Mücadelesinde Kayıp Bileşen: Kadın” Projesi olmuştur. Kadınların iklim değişikliği ile mücadelesi dünya gündemini giderek daha çok meşgul ederken, Paris Anlaşmasını imzalamış olan Türkiye’de bu alandaki politikalar toplumsal cinsiyet eşitliği bakış açısından yoksundur. Bu boşluğu doldurmak amacıyla Küresel Denge Derneği ve Türk Kadınlar Birliği ortaklığında tamamlanan projede, Türkiye’de iklim mücadelesine konu olan bir dizi sektör ve tematik alanda (politika, iklim ekonomisi ve finansmanı, enerji, tarım, gıda, kent planlaması, doğa koruma, su yönetimi, sağlık, emek) kadınların karar vericiler olarak nasıl yer alacaklarına dair bir yol haritası ortaya konmaktadır.

Türkiye’de iklim, çevre ve enerji alanında bir politik hattı ifade eden bu tür araştırmaların ve projelerin çoğalması Türkiye’nin çevre politika alanına da çok önemli girdiler sağlayacaktır.

10- 8. Ünite, 122. Sayfa 3. paragraftan sonra Resim 8.1 eklenmiştir.

11- 8. Ünite, 155. Sayfa 7. paragraftan sonra aşağıdaki metin eklenmiştir.

2011 yılında yapılan düzenlemeler ile birlikte, bir bakıma kamu yönetiminde örgütsel bir yenilenme olarak tarif edilen süreç doğal olarak çevre örgütlenmesini, çevre yasasını ve ilgili yönetmelikleri de etkilemiştir. Kamu yönetiminde yapılan bu yeni düzenleme ile “birleşik bakanlık modeline” geçilmiştir. Böylece, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile Orman ve Su İşleri Bakanlığı kurulmuştur.

16 Nisan 2017, “Anayasa Referandumu” ve bu sürecin sonunda T.C. Anayasası’nda yapılan değişikliklerle birlikte, hükümet ve yönetim sistemine ilişkin düzenlemelerin halk oylaması sonucunda kabulüyle, bir yanıla yarı başkanlık sistemine geçildiği söylenebilir. Prof. Dr. Ergun Özbudun, Türk Anayasa Hukuku isimli kitabında (Özbudun,2017) “Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminin” Türk Kamu Yönetimi sistemine getirdiği yeni kavram ve anlayış üzerine kapsamlı çözümlerde bulunmuştur.

Bu noktada, 24 Haziran 2018 Cumhurbaşkanlığı Seçimi ile birlikte, gerek TBMM’nin yetkileri gerekse de Bakanlar Kurulu’nun görev ve sorumlulukları ve Cumhurbaşkanı’nın görev ve sorumlulukları yeni bir sistemi tarif edecek şekilde değişmiştir. Hali hazırda, Başbakanlık makamı ve teşkilatı kaldırılmış ve böylece Bakanlar Kurulunun, doğal olarak bakanlıkların da doğrudan Cumhurbaşkanına bağlı olduğu bir yapılanma tesis edilmiştir (Resim 8.1). Çevre Yönetimi açısından da yeni bir dönem olarak görülebilecek bu değişim ile birlikte 2011 yılında oluşturulan çevre yönetim dizgesi hemen hemen tümüyle değiştirilmiştir. Bu noktada, sadece “birleşik bakanlık” modeline devam edildiği söylenebilir.

“Çevre ve Şehircilik Bakanlığı” yeni sistemde yapısını korumakla birlikte, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ile Orman ve Su İşleri Bakanlığı’nın birleştirilmesi ile oluşturulan “Tarım ve Orman Bakanlığı” çevre yönetiminden ilk elden sorumlu bakanlıklar arasında yerini almıştır.

Bu düzenlemelerin beraberinde, bakanlıkların örgütsel yapısında değişiklikler oluşturması, yasal düzenlemelerde ve yetki, sorumluluk alanlarında da yeni işlevler getirmesi doğaldır.

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminde bakanlıklara bağlı kurullar, Cumhurbaşkanlığına bağlı başkanlıklar ve ofisler tarif edilmiş olup, tüm bunların Türk Kamu Yönetimi Sisteminde ve Çevre Yönetiminde bir dizi değişime yol açacağı da açıktır.

12- 8. Ünite, 156. Sayfada bulunan “ÇEVRE YÖNETİMİ İLE İLGİLİ MEVZUAT” başlığı altında bulunan 2. paragraftan sonra aşağıdaki paragraf eklenmiştir.

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine göre, kanun yapma yetkisi Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM)’ nindir. Kanun teklifi (kanun tasarısı), milletvekillerince tek veya grup halinde gerekçeleri ile birlikte Meclis Başkanlığına sunulur. Bu noktada, yine kişi ve kurumlar, kanun isteklerini TBMM’ye doğrudan iletebilirler. Ayrıca, yeni sisteme göre Cumhurbaşkanı da, TBMM’ye kanun teklifinde bulunabilir ya da “Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi” yayımlayabilir. Cumhurbaşkanlığı kararnameleri ve kanunlarda farklı hükümler bulunması halinde kanun hükümleri uygulanır. TBMM’de kabul edilen kanunlar Cumhurbaşkanına sunulur ve Cumhurbaşkanı onaylar ise yürürlüğe girer. (Eğer cumhurbaşkanı kanunu TBMM’ye geri gönderirse, kanunun aynen yayımlanabilmesi için Meclis’in salt çoğunluğu tarafından kabul edilmesi gerekir.)

13- 8. Ünite, 156. Sayfa 5. paragraf “...Yine bu kapsamda...” ile başlayan cümle, “Yine bu kapsamda, yüzlerce yönetmelik, kararname vb. düzenlemenin olduğu da düşünüldüğünde; çok sayıda mevzuat olmasına karşın bu düzenlemelerin zaman zaman önemli ölçüde görev ve yetki çatışması yarattığı da bilinmektedir.” şeklinde düzenlenmiştir